

Цинковська Руслана

студентка

Хомич Вікторія,

к. філол. н., доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін
ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

м. Ніжин, Україна

МЕТОДИ РЕДАГУВАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ ТЕКСТІВ

Мас-медія у сучасному світі стала ще однією ланкою влади, тому інформаційний продукт є постійним предметом філологічних досліджень [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10]. Особливо зосереджуємося на дослідженні методів редагування журналістських текстів, що й стало темою нашої наукової розвідки.

У наш час журналістика – це набагато більше, це той «fourthestate», адже «за допомогою масової інформації можна впливати на громадську думку як стан масової свідомості». Робота журналіста повинна репрезентувати й захищати суспільство, але водночас вона здатна формувати його свідомість. Праця журналіста в масштабах може досягати державного рівня. Деякі матеріали легко здатні викликати резонанс у суспільстві, піднімаючи складні політичні, економічні чи соціальні питання. Люди все частіше починають більше вірити журналістам, аніж президенту, прем'єру чи депутатам.

Ось чому журналістський матеріал повинен бути якісним з точки зору наповнення інформацією, точності фактів і мови – потрібно досконало знати її синтаксис, пунктуацію, орфографію та стилі. Робота редактора полягає не лише у виправленні якихось граматичних помилок, до неї відноситься також рецензування, розстановка логічних наголосів, скорочення тексту й так далі. Він має не просто виправити текст, він має викликати в аудиторії інтерес до написаного, зробити так, аби текст запам'ятали. Для цього, власне, і використовують певні методи редагування.

Метод редагування – це послідовність процедур, за допомогою яких в тексті вдається відшукати відхилення від норм і виправити їх. Виділяють два методи: контролю та виправлень. Метод контролю класифікують, як:

- Параметричний – перевірка елемента тексту на відповідність з певним заданим параметром.
- Списковий – перевірка правильності за допомогою використання словників; як правило сюди зараховують орфографію.
- Шаблонний – перевірка тотожності елемента тексту відповідно до шаблонів у нормативній базі. Це можуть бути державні стандарти.
- Структурний – порівняння структури тексту із структурами, наявними в нормативній базі, виявлення тотожності з тією чи іншою структурою.
- Аналітичний – при використанні в тексті певних чисел їх порівнюють із даними в довідниках.
- Логічний – розгляд істинності суджень.
- Когнітивний – контроль значення компонентів тексту, наприклад, слів або речень у цілому.

- Положеннєвий – відповідність частин повідомлення до зафіксованого в нормативній базі положення.
- Порівняльний – порівняння тотожності між компонентами тексту, у яких описується однаковий об'єкт.
- Спеціальний – використовується в окремих видах літератури.
Метод виправлення класифікують, як:
- Формалізований – можна задати певну послідовність процедур редагування, аби його реалізувати (переставлення, видалення, заміна, вставлення, спеціальні виправлення).
- Неформалізований – важко або неможливо задати певну послідовність процедур редагування для його реалізації (скорочення, опрацювання, перероблення).

Починати завжди варто з редакторського аналізу, аби оцінити структуру, зміст, логіку викладу, мову тексту, його функціональне призначення, можливості розповсюдження, результативність. Також важливою складовою є те, наскільки автору вдалося втілити свій задум. Закінчується реданаліз висновком, у якому редактор оцінює сильні й слабкі сторони матеріалу.

Після цього переходять до конкретики. На початку потрібно повністю ознайомитися з текстом. Редактори користуються золотим правилом: ніколи не починати редагувати текст, ретельно не ознайомившись із змістом. В. Алексєєв стверджував, що мінімальна кількість таких читань повинна становити три – ознайомлювальне, поглиблене й шліфувальне. Після чого, безпосередньо, треба переходити до редагування.

У журналістських матеріалах особлива увага приділяється фактажу, структурі й манері викладу інформації. Так як факт є основою тексту журналіста, так званою опорою, редактор обов'язково має перевірити актуальність, достовірність факту й те, настільки об'єктивно його коментує автор. Спочатку варто звірити факти з офіційними джерелами, а потім зробити внутрішньотекстову перевірку. До неї зараховується співвіднесення фактів, їх можлива перебудова, підрахунки повторюваності фактів.

Під структурою ми розуміємо послідовність викладу матеріалу, логічний зв'язок між вступною, основною та кінцевими частинами. Для цього редактору необхідно визначити тип тексту: описовий, пояснювальний чи теоретичний. Велику роль відіграють абзаци, адже завдяки їм легше осмислювати прочитане й переходити далі. Кожен абзац має починати нову думку. Оптимальним розміром вважається абзац, який складається з трьох-п'яти речень.

Під манерою викладу маємо на увазі саме літературне редагування. Воно спрямоване на вдосконалення мови й стилю, виправлення граматичних, синтаксичних і стилістичних помилок. Редактор має добре знати правопис, розрізняти мовностилістичні помилки, але головне – мати відчуття мови. Він повинен «зачистити» текст від канцеляризмів, мовних штамів, невиправданого сленгу чи жаргонів, запитати його максимально, уникаючи використання малопоширених термінів. При цьому важливо пам'ятати про видання, у якому

поширюється матеріал. Можливо, у ньому виробився власний стиль – певні скорочення, опис джерел в особливій формі тощо. Це потрібно зберігати.

Після цих етапів текст можна вважати повністю готовим до публікації. Найкращі поради для редагування дав Іван Огієнко у своїх «Десяти заповідань простого писання і редагування». Він стверджував:

1. Ясний і простий стиль – то найкращий стиль.
2. Пильнуймо писати так, щоб усі зрозуміли написане.
3. Думаймо про це, починаючи писати чи редагувати.
4. Ніколи не забуваймо про те, що наше писання може читати навіть не зовсім підготовлений читач.
5. «Популярний» виклад корисніший за «науковий».
6. Нема стилю «наукового» й «ненаукового» – є тільки стиль ясний і неясний.
7. Хто пише неясно, той проповідує в пустелі.
8. Поділ способів думання на «інтелігентський» і «народний» є некоректним.
9. «Інтелігентського» способу думання широка публіка не розуміє.
10. «Інтелігентський» спосіб писання і редагування шкодить розвитку нашої культури, бо його розуміє тільки обмежене коло читачів; кожен працівник пера мусить дбати, аби у його писаннях переважав спосіб простий і ясний.

Отже, редактор відповідає за те, яким написаний матеріал побачить аудиторія, бо він є своєрідною ланкою між журналістом і читачами. Тому основним завданням визначено зробити текст доступним, адже чим ширшою буде аудиторія, тим більший вплив матиме матеріал.

Список використаних джерел

1. Капелюшний А.О. Стилїстика й редагування: Практичний словник журналіста. – Львів: ПАІС, 2002. – 576с.
2. Мильчин А. Э. Методика редактирования текста. – М.: Книга, 1980. – 320 с.
3. Різун В. В. Літературне редагування. – К.: Либідь, 1996. – С. 169–175, 186–187, 209–215.
4. Партико З.В. Загальне редагування: Навчальний посібник. – Л.: Афіша, 2001. – 416с.
5. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови: Навч. посіб. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – С. 5-24.
6. Хомич В.І. Кредитно-модульний курс української мови (за професійним спрямуванням): навчально-методичний посібник для студентів стаціонарної та заочної форм навчання економічних та технічних спеціальностей / В.І. Хомич. – 3-ге вид., перероб. і допов. – Ч. II. – Ніжин: Міланік, 2015. – 190 с.
7. Шевчук С. В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. – К.: Літера ЛТД, 2016. – 352 с.
8. <http://dramatica.org.ua/Українська мова>.
9. <http://uk.wikipedia.org/wiki/Регіональні мови України>.
10. <http://www.telekritika.ua/yuridichna-consultaciya/2012-07-06/73122>.